

Nordentoft.

Af Severin Christensen Sortfeldt.

1.

De to Gårde ”Nordentoft” i Sjøring Sogn ligger en god halv Mil syd for Thisted ved Oddesundvejen. Oprindeligt har de hørt sammen til en Gård, et Herresæde, hvis Historie glimtvis kan følges tilbage til den tidligere Middelalder.

Den gamle Gård synes at have ligget syd for det nuværende S. Nordentoft østen for Landevejen til Thisted¹). Det hedder nemlig i et gammelt Tingsvidne fra 1676, at ”der ligger en firkantet Sted straks sønden for Gården, som kaldes Ebbestoft, hvilke de af Alders Minde have hørt sige, at Borgegården der skulde have stået, og endnu derudi på samme Sted findes Kul, Mursten og andre større Sten.”

2.

Da Gården 1424 kaldes ”Nåringtoft”, senere ”Norringtontoft”, ”Norrindtoft” eller ”Norentoft”, kan man ikke antage, at Navnet har sin Oprindelse af Verdeshjørnet Nord. I Thybosproget hedder Gården ”Norentowt”, men Navnet vilde hedde ”Nartowt”, hvis det sigtede til Verdeshjørnet. Vi kan derfor sikkert slå fast, at Navnet på Gården Nordentoft ikke har sin Oprindelse af Nord.

Spørgsmålet bliver så, hvad Navnet betyder. Thyboernes Udtale af Bogstavet å lyder i mange Tilfælde som et langt lukket o, f. Eks. Ås, Kåstrup. Nåringtoft bliver derfor i Udtalen let til Noringtontoft, hvad en senere Skrivemåde også viser. Et Nor er en Indsnævring på en Fjord, og da Terrænforholdene viser, at der i gamle Dage må have gået en Fjord op forbi Nordentoft, og at der har været et smalt Sted på Fjorden, hvor Gården har ligget, idet Fjorden på dette Sted deler sig i to Arme, og der skyder sig et Næs frem på den østlige Side og indsnævres Lavningen, kan man med nogenlunde Sikkerhed gå ud fra, at Ordet ”Nor” findes i første Stavelse af Gårdens Navn. ”Toft” er en åben Plads eller en Plads, hvorpå der har stået Bygninger, og Navnet stammer fra Vikingetiden (800-1000). I denne Tid må Nordentoft være bleven til.

3.

Den første Ejer, vi hører Tale om, er den i Kæmpevisen omtalte *Skammel* (Skammel bor sig nør i Thy...). Hans Søn *Ebbe Skammelsen* og dennes Fæstemø nævnes også ved samme Lejlighed. Fra Kæmpevisen kender vi disse Menneskers tragiske Livsskæbne. En Søn af Ebbe

Skammelsen hed *Ud Ebbesen*, og han har muligvis også ejet Nordentoft.

Af den samme Slægt var Ridder *Niels Strangesøn*, der skrev sig til Norringtoft 1375 og døde 1424. I Vestervig Kirke findes en Ligsten over ham. Han var gift tre Gange, og efter hans Død kom Gården under Vestervig Kloster.

Nordentoft nævnes adskillige Gange i de ældste Arkivregistranter. Fra 1440 har man et Skøde og et Gavebrev på *Norringtontoft Mølle*. 1471 nævnes i et gammelt Papirs Tingsvidne, at den Toft og Agerjord, som ligger sønden ved Hundborg Herredsting og østen Vejen, og den Hede, som skyder sønden på den Agerjord til den Sten ved Næstrup Vad, haver fulgt Hr. Niels Strangesøn til Norringtoft og hans Hustru Fru Ingeborg efter hans Afgang udi rolig Hævd, eftersom de Mænd, samme Vidne vundet haver, længst kan mindes. 1473 omtales den samme Toft og Agerjord sønden ved Hundborg Herredsting og østen Vejen, og denne Jord er indvordt²) til Norringtoft for (Vestervig) Klosters Ejendom. Et 24 Mænds Vidne fra 1485 på Pergament af Hundborg Herredsting beretter, at Norringtoft, Norringtoft Mølle og dets tilliggende Ejendom haver fulgt Klosteret udi rolig Hævd i 50 År og mere ulast og ukjært.

Gården nævnes igen 1493, da Niels Strangesøns Sønnesøn *Ebbe Strangesøn* gør Fordring på Nordentoft. Den blev dog under Klosteret, og ved Reformationen overtog Kronen Gården, hvorpå den igen blev solgt til private.

Fra samme År (1493) findes en Kontrakt og Forligelsesmål mellem Ebbe Strangesen og Provsten af Vestervig om Norringtoft Mølle.

1573 udstedes to Forbudsbreve til Hundborg Herredsting, at ingen må bruge Norringtofts Ejendom, undtagen de på Godset boer.

En Herredstingsdom 1574 bestemmer, at Nordentoft og Nordentoft Mølle med sin Ejendom og Tilliggende skal høre til Vestervig Kloster.

1575 omtales et Kær vesten Næstrup ved Navn Brunbierrigkier, som hører til Nordentoft.

Af disse Pergamenter og gamle Papirer ser vi, at Vestervig Kloster har ikke besiddet Nordentoft uden mange Vanskeligheder, men det ser ud til, at i alle disse Stridigheder er Klosteret blevet den sejrende.

1578 nævnes Norringtoft i Sjøring Sogn og en på Gårdens Grund stående Mølle i Anledning af et Mageskifte.

¹ Ifølge Oplysninger fra Gårdens nuværende Ejer, Hr. Proprietær P. Klemmensen, skal den gamle Gård have ligget sydvest for den nuværende Gård ude på et Næs, der ser ud til, i hvert Fald på den ene Side, at have haft Volde og Grave.

² indvordt.

4.

I Skjoldborg Sogns ældste Kirkebog berettes om en Karl fra N. Skjoldborg ved Navn Staphen Christensøn. Han blev 1657 begravet på Skjoldborg Kirkegård og havde tjent i Nordentoft. Han var en af dem, der blev ”ihjelslagen af Svenskernes Folk i den Kast ved Vestervig den 3. Oktober 1657.”

I det 17de Århundrede er det kun lidt, vi får at vide om Nordentoft og dens Ejere. Gården nævnes kun nogle få Gange og har efter al Sandsynlighed igen hørt under Vestervig; thi 1664 og 1676 nævnes en *Ejler Jakobsen* af Vestervig Gods som Ejer af Nordentoft.

Gården har så været bortfæstet til Bønder, og det ser ud til, at der en Del af Tiden har været to Fæstere ad Gangen.

Thomas Skytt boede på Nordentoft 1626, og *Jens Schytte* i Nordentoft nævnes 1651. Muligvis er disse to Fader og Søn. 1660 bor *Karen*, afgæede Jakob Madsens Hustru i Nordentoft. 1664 er Gården bortfæstet til *Hans Gregersen* og *Ane Jeppesdatter*. Ved samme Lejlighed nævnes atter Nordentoft Vandmølle, hvis Fæster hed *Christen Thøgersen*.

I Matriklen 1688 nævnes både Gården Nordentoft og Nordentoft Vandmølle.

Gården blev ansat til 20 Tdr. 2 Skp. 1 Alb. Hartkorn og blev brugt af *Thomas Farver*. Ejeren hed *Thomas Graversen*, der boede i Thisted. Både han og hans første Hustru er begravede i Thisted Kirke, og på deres Gravmæle læser man: ”Den fromme, actbare og velforneme Mand Thomas Grauersen, barnefødt her i Thisted Anno 1650, den 7. Juni. Kommen i Ægteskab 1677, den 21. Juni og levede kierlig sammen udi 22 År, og døde hand her i Thisted Anno 1712 i hans Alders 62 År. Desligeste hans kære Hustru, ærlig, dyderig og gudfrygtige Matrone Sal. Sidsel Christensdatter, barnefødt i Agger Sogn Anno 1630, den 16. Maj, og døde i Thisted Anno 1699, 13. September, udi hendes Alders 69 År. Anno 1675 haver Thomas Graversen til dette Begravelsessteds Vedligeholdelse henlagt 100 Rdl., som efter hans og hans Hustrus dødelige Afgang af Norringtoftgårds Ejere årlig, så længe Verden står, skal forrentes til Thisted Kirke.” Der er noget usikkert over Årstallene angående Thomas Graversen. I Danske Atlas står, at Thomas Graversen døde 1709³, og i en gammel Protokol, der gemmes på Rigsarkivet i København, læser man, at *Maren Pedersdatter*, Thomas Graversens Enke af Nordentoft i Året 1715 købte noget Ryttergods i Skjoldborg Sogn.

Maren Pedersdatter må da have været hans anden Hustru, som han havde ægtet efter Sidsel Christensdatters Død. Man må derfor antage, at Maren Pedersdatter har boet på Nordentoft og siddet for Gården i adskillige År.

1723 døde Ungkarl *Peder Thomsen* af Nordentoft, 19 År gl. Han har sandsynligvis været en Søn af Thomas Graversen og Maren Pedersdatter. Thomas Graversen var sikkert en velhavende Mand; han ejede flere Gårde rundt omkring i Thy.

Omkring ved 1730 bliver *Poul Bertelsen* Fæster eller Ejer af Halvdelen af Nordentoftgården.

Han var født på Agerholmgård i V. Vandet 1705 og var Søn af *Bertel Poulsen*, Agerholmgård, og Hustru *Karen Jensdatter*; som døde 1716, 49 År gl. Poul Bertelsen i Nordentoft var gift med *Anne Jensdatter Dige*, der var Datter af Jens Jensen Dige af Nors, og de havde flere Børn. En Søn, Jens Poulsen Nordentoft, fik senere en Gård i Fæste i Nørre Skjoldborg (Matr. Nr. 8) og blev gift med Dorthe Christensdatter Frost fra Næstrup, og fra dette Ægtepar stammer en talrig Slægt.⁴)

Poul Bertelsen af Nordentoft synes at have været en formående og oplyst Mand. I en gammel Protokol, der nu opbevares på Landsarkivet i Viborg, har jeg fundet et Fæstebrev, som Poul Bertelsen har udstedt, på en Gård i Ås (Skjoldborg Sogn), og dette Brev har han egenhændig skrevet med smuk og tydelig Skrift. Brevet lyder således: ”Kendes jeg underskrevne Poul Bertelsen, boendes i Nordentoft, og hermed vitterliggør at have sted og fæst såsom jeg også herved bortfæster til Immer Poulsen Halvdelen af den mig tilhørende Gård i Ås, som hans Fader Poul Larsen iboede og godvillig med Hustrus Minde til ham opladt haver, hvilken fornævnte halve Gård bemeldte Immer Poulsen sin Livstid i Fæste forundes, og efter Forældrenes Død nyder han det halve til uden nogen Indfæstning, og må bruge den tilliggende Ejendom, med hvad Navn nævnes kan, som han efter Loven bedst ved og kan, imod at han holder Gården i forsvarlig Stand med Bygning og Besætning, Marken med Gødning og Dyrkning, som forsvarlig kan være, svarer i rette Tid de kgl. allernådigst påbudne Skatter og Contributioner og den accorderede Landgilde til hver Martini 10 Rdl. 4 Sk. Det øvrige opfører sig således, som Hs. Majestæt allernådigste Lov og Forordning befaler, item er hans Husbonde hørig og lydige under dette sit Fæstebrevs Fortabelse.

Til Bekræftelse har jeg dette med egen Hånd skreven og underskrevet.

Nordentoft, d. 5. Januar 1745.

Poul Bertelsen.

13. Maj 1745 bortfæstede Poul Bertelsen til Immer Poulsen Halvdelen af den Gård, som Thomas Pedersen iboede.

Poul Bertelsen på Nordentoft døde 1762, 57 År gl.

Samtidig med Poul Bertelsen boede en anden Mand på Nordentoft ved Navn *Anders Nielsen*.

³ I Thisted Kirkebog for 1712 står skrevet, at ”30. Novbr. begravedes Thomas Grafwersen i Kirken.”

⁴ Se slægtstavlen i slutningen af artiklen.

Bertel Poulsen, Agerholmgaard, V. Vandet, levede i Slutningen af det 17. Aarhundrede, g. m. *Karen Jensdatter*, f. 1667, † 1716.

Poul Bertelsen, Nordentoft, f. 1705, † 1762, g. m. *Ane Jensdatter Dige*.

Jens Poulsen Nordentoft, N. Skjoldborg, f. 1736, † 1772, g. m. *Dorte Christensdatter Frost*, der anden Gang blev gift med *Anders Nielsen* fra Stagstrup.

Poul Clemmensen, Sundby, f. 1759, **Niels Chr. Andersen Frost**.

Jens Nielsen Frost.

1. Chr. Poulsen Nordentoft , f. 1781, † 1855. S. Skjoldborg.	2. Poul Poulsen , f. 1783, † 1863. S. Skjoldborg.	3. Bertel Poulsen , f. 1795, † 1867. S. Skjoldborg.
---	--	--

Slægten lever endnu og er talrig i Mellemthy, særlig i Skjoldborg Sogn. De ældste nulevende vil med Lethed kunne huske de tre sidstanførte Brødre og få Rede på disses Efterkommere.

Hans første Hustru hed *Maren Poulsdatter*, der døde 1747, 45 År gl. Straks efter hendes Død har *Anders Nielsen* giftet sig igen, thi 1750 havde *Anders Nielsen* på Nordentoft og Hustru *Ingeborg Lauritsdatter* en Datter *Maren* til *Dåben*. To År efter døde *Anders Nielsen*, 62 År gl.

Efter *Anders Nielsens* Død nævnes en Mand, som hed *Mads Pedersen*, på Nordentoft. Han er sandsynligvis Fæster af *Anders Nielsens* Part af *Gården*.

I det hele taget er de Oplysninger, som findes om Nordentoft i det 18de Århundrede, meget få og lidet oplysende.

5.

1780 ejes Nordentoftgården af en Kommandørkaptejn *Jens Gerner* af København, men han har ikke boet på *Gården*. Det nævnte År delte han *Gården*, der i lang Tid havde været en Dobbeltgård og haft to Fæstere, i to selvstændige Gårde "Vester Nordentoft", som nu kaldes "Sønder Nordentoft", og "Øster Nordentoft", som efter en senere Ombygning og Flytning mod Nord nu hedder "Nørre Nordentoft."

År 1780, den 28. April, fik fornævnte *Mads Pedersen*, som kaldes *Wadskier*, Skøde på "Vester Nordentoft" af Kaptejn *Jens Gerner* og bliver nu Selvejer.

1794 solgte *Mads Pedersen Wadskier* "Vester Nordentoft" for 2000 Rdl. til *Anders Jensen Rokkier*, som ejede *Gården* til 1829, da *Rokkier*

solgte den for 2000 Rdl. til *Niels Henriksen*. Det var i en fattig og arm Tid. Den store Krise for

Landbruget, som varede fra 1818-28, havde trykket Priserne langt ned. Af den Grund kunde "Vester Nordentoft" sælges for 2000 Rdl. Niels Henriksen solgte Gården 1853 for 20,000 Rdl. til *Søren Chr. Theodor Raun* og købte en Gård i Thorsted. 20 År derefter solgte Raun Gården til *M. Mikkelsen* for 34,000 Rdl. Mikkelsen døde 1882, og 1884 solgte hans Enke Gården til *Chr. Sindberg* fra Klosterhedegård i Vestervig. Allerede Året efter solgte Sindbjerg Gården for 76,000 Kr. til *Jens Mikkelsen*, som 1897 solgte til den nuværende Ejer *Peder Clemmensen Jensen*. Købesum 80,000 Kr.

Nørre Nordentofts Ejere.

1780 solgte Kaptejn Jens Gerner, København, Gården til *Niels Thomsen*, som da havde boet på Gården i flere År, thi 1774 havde Niels Thomsen og Hustru Johanne Andersdatter en Datter *Maren* til Døb og 1775 en Søn *Peder*. 1811 fik Niels Thomsens yngste Søn *Anders Nielsen Nordentoft* Skøde på Gården. Købesummen var 4100 Rdl. Niels Thomsen var dengang død. 1821 solgte Anders Nielsen Nordentoft Gården til sin Broder *Lars Nielsen Nordentoft* for 1500 Rdl. 1868 fik den sidstnævntes Søn *Peder Larsen Nordentoft* Skøde på Gården for 8000 Rdl.

Gårdens nuværende Ejer *Niels Chr. Jensen* købte Gården 1905 af P. L. Nordentofts Enke Ane Hornstrup for 50,000 Kr. Niels Chr. Jensen er en Søstersøn af Ane Hornstrup og havde Gården i Forpagtning flere År, før han købte den.

(Historisk Årbog for Thisted amt 1919, side 73-80)